

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ
КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ПРАВОВОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРАВОСУДДЯ

В И С Н О В О К

**щодо проекту Закону про внесення змін до Закону України
«Про державну допомогу сім'ям з дітьми» (щодо встановлення
обов'язкового мінімуму виплат на дітей одиноким матерям (батькам)
(реєстр. № 4207 від 11 березня 2016 року)**

Комітет з питань правової політики та правосуддя на засіданні 6 вересня 2016 року (протокол № 50) розглянув на відповідність Конституції України проект Закону про внесення змін до Закону України «Про державну допомогу сім'ям з дітьми» (щодо встановлення обов'язкового мінімуму виплат на дітей одиноким матерям (батькам) (далі – Законопроект) (реєстр. № 4207 від 11 березня 2016 року), поданий народними депутатами України Бондарем В.В. та іншими.

Згідно з пояснювальною запискою Законопроект розроблено з метою забезпечення належної державної підтримки одиноких матерів (батьків) з дітьми шляхом відновлення обов'язкового мінімального розміру допомоги на дітей.

Для досягнення мети авторами пропонується встановити державну допомогу на дітей, передбачену статтею 18-3 Закону України «Про державну допомогу сім'ям з дітьми», у розмірі не менше 30 відсотків прожиткового мінімуму для дитини відповідного віку.

Вирішуючи питання про відповідність Законопроекту положенням Конституції України, Комітет виходить з такого.

В Основному Законі України (статті 1, 3) Україну проголошено демократичною, соціальною, правовою державою, визнано, що найвищою соціальною цінністю в Україні є людина, її права і свободи та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави, а їх утвердження і забезпечення є головним обов'язком держави.

Як зазначено у Рішенні Конституційного Суду України від 17 березня 2005 року № 1-рп/2005, згідно з Конституцією України ознаками України як соціальної держави є соціальна спрямованість економіки, закріплення та державні гарантії реалізації соціальних прав громадян, зокрема їх прав на соціальний захист і достатній життєвий рівень (статті 46, 48), тощо. Це

зобов'язує державу відповідним чином регулювати економічні процеси, встановлювати і застосовувати справедливі та ефективні форми перерозподілу суспільного доходу з метою забезпечення добробуту всіх громадян (абзац третій підпункту 4.1 пункту 4 мотивувальної частини).

При цьому Конституційний Суд України у Рішенні від 9 липня 2007 року № 6-рп/2007 зауважив, що утверджуючи і забезпечуючи права і свободи громадян, держава окремими законами України встановила певні соціальні пільги, компенсації і гарантії, що є складовою конституційного права на соціальний захист і юридичними засобами здійснення цього права, а тому відповідно до частини другої статті 6, частини другої статті 19, частини першої статті 68 Конституції України вони є загальнообов'язковими, однаковою мірою мають додержуватися органами державної влади, місцевого самоврядування, їх посадовими особами (абзац перший підпункту 3.2 пункту 3 мотивувальної частини).

За Основним Законом України (частина третя статті 51) сім'я, дитинство, материнство і батьківство охороняються державою.

Захист сім'ї державою – важливий соціально-правовий інститут, який впливає на стабільність і міцність сімейних відносин і включає проведення широкого кола економічних, соціальних і правових заходів. Держава проявляє піклування про сім'ю, зокрема, шляхом встановлення пільг та різних видів допомоги сім'ям з дітьми.

Відповідно до Рішення Конституційного Суду України від 25 січня 2012 року № 3-рп/2012 основними завданнями соціальної держави є створення умов для реалізації соціальних, культурних та економічних прав людини, сприяння самостійності і відповідальності кожної особи за свої дії, надання соціальної допомоги тим громадянам, які з незалежних від них обставин не можуть забезпечити достатній рівень життя для себе і своєї сім'ї.

Положення статті 48 Конституції України щодо права кожного на достатній життєвий рівень для себе і своєї сім'ї, що включає достатнє харчування, одяг, житло, конкретизують конституційне визначення України як соціальної держави, що передбачає участь суспільства в утриманні тих осіб, які через непрацездатність або з інших незалежних від них причин не мають достатніх засобів для існування (абзаци другий, третій підпункту 2.1 пункту 2 мотивувальної частини вказаного Рішення).

Статтею 12 Європейській соціальній хартії (переглянутій) передбачено обов'язок держави підтримувати функціонування системи соціального забезпечення на задовільному рівні, докладати зусиль для її поступового посилення.

Згідно з положеннями Декларації прав дитини (принцип 4) дитина повинна користуватися благами соціального забезпечення. Їй має належати право на здорове зростання і розвиток. Дитині має належати право на належне харчування, житло, розваги і медичне обслуговування.

Також Організація Об'єднаних Націй в Загальній декларації прав людини проголосила, що діти мають право на особливе піклування і допомогу.

Конвенцією про права дитини (стаття 3) визначено, що в усіх діях щодо дітей, незалежно від того, здійснюються вони державними чи приватними

установами, що займаються питаннями соціального забезпечення, судами, адміністративними чи законодавчими органами, першочергова увага приділяється якнайкращому забезпеченню інтересів дитини. Держава зобов'язана забезпечити дитині такий захист і піклування, які необхідні для її благополуччя, і з цією метою вживають всіх відповідних законодавчих і адміністративних заходів.

Основним Законом України (пункт 6 частини першої статті 92) передбачено, що засади охорони дитинства визначаються виключно законом. Прийняття законів Конституція України відносить до повноважень Верховної Ради України як єдиного органу законодавчої влади в Україні (стаття 75, пункт 3 частини першої статті 85).

Враховуючи викладене, Комітет дійшов висновку, що проект Закону про внесення змін до Закону України «Про державну допомогу сім'ям з дітьми» (щодо встановлення обов'язкового мінімуму виплат на дітей одиноким матерям (батькам) (реєстр. № 4207 від 11 березня 2016 року), поданий народними депутатами України Бондарем В.В. та іншими, не суперечить положенням Конституції України.

Голова Комітету

Р.П. КНЯЗЕВИЧ